

נתיבות יזעך

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיוק משובבי לב
ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול חוצב
להבות אש קודש, ושאגתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

חנוכה תשפ"ד

שנה ו' • גליון רע"ו

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

חדש!

אפשר לשמוע השיחה הנדפסת בנתיבות יושר של כל שבוע במספר: 1-718-559-6660

תוכן העניינים

חנוכה תשמ"ה

שורשי התורה - הזכות להצלת ישראל בימי צרה

- קְשַׁעְמָה מְלָכּוֹת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמָּה
יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרָתָךְ ג
- להעבירם מחוקי התורה אפשר רק ע"י
שכחת התורה. ג
- ב' הענין של עמדת להם בעת
צרתם ד
- ענין הזכרון לנס חנוכה ה
- ביאור הסכנה הגדולה שהיה בזמן מלכות
יון ה
- נקמת את נקמתם ח
- שנשמת חייו יהיה התורה י
- ע"י שכחת התורה יש גם התרשלות בקיום
המצוות יא
- קדושת איש ישראל ע"י ידיעת
התורה יב
- סיבת הגזירה - מה שלא החשיבו
התורה יב
- ימי חנוכה מסוגלים להתחזק להחשיב תורה
ואמונה יג
- תכלית לימוד התורה יד
- השפעת התורה על המעשים טו
- סגולת יומין דחנוכה טז

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

חנוכה תשמ"ה

שורשי התורה - הזכות להצלת ישראל בימי צרה

טועם געווען דער טעם פון תורה, זיין מוח טראכט אין די דרכי התורה, איז נישט מעגלעך ער זאל צוקומען צו 'להעבירם מחוקי רצונך'.

כל זה הוא לפי שהאדם שיודע מהו תורה, שכבר טעם טעם התורה, ומהלך מחשבתו במוחו היא בדרכי התורה, הרי שאין מציאות שיביאו אותו לידי 'להעבירם מחוקי רצונך'.

גם אם יכניסו אותו לבית האסורים ויקחו ממנו כל המצוות, ולא יתנו לו מאכלים כשרים באופן שהוא עלול למות ברעב, כל עוד שלא הגיע לשכחת התורה שלא יבוא 'להעבירם מחוקי רצונך'.

אפילו שמותר לאדם כזה לאכול מאכלות אסורות, כי פיקוח נפש דוחה כל התורה, וכמבואר ברמב"ם (פ"ה מהלכות יסודי התורה ה"א), שלא רק שמותר לו לאכול מאכלות אסורות, אלא שאסור לו למנוע עצמו שלא לאכול, כי הוא מחויב לשמור

בְּשַׁעֲמֵדָה מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ
(על הניסים).

בנוסח של 'על הניסים' אנו אומרים 'כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך'. היינו שישוד גזירת יון היתה בעיקר 'להעבירם מחוקי רצונך', שרצו לגרום להביא את בני ישראל שיעברו על חוקי התורה. אך גם הם הבינו שלא שייך שיהיה 'להעבירם מחוקי רצונך', מבלי שקודם לכן יהיה 'להשכיחם תורתך'.

להעבירם מחוקי התורה אפשר רק ע"י שכחת התורה

גם הגויים הבינו שאם לא יצליחו להביא את בני ישראל למצב זה לגרום להם שישכחו התורה, אי אפשר יהיה להביאם למצב של 'להעבירם מחוקי רצונך'.

"ווייל אויב אַ מענטש ווייסט וואס תורה איז, ער האט

לתורה, ומוחו עדיין לא התייצב לחשוב בדרכי התורה, 'דער מוח איז נאך נישט אויסגעשטעלט צו טראכטען בדרכי התורה', לחשוב כמו מהלך מחשבתו של תלמיד חכם. אדם זה, גם כשיתנו לו רשות לקיים המצוות, הרי שבמשך הזמן יתרשל בקיום המצוות והאש יכבה בקרבו, 'ער וועט אויסגעוועפט ווערען, ס'וועט פארלאשען ווערען'.

לכן כשרצו היוונים להסיר את בני ישראל מדרכי התורה והמצוות, 'די יוונים האבען געוואלט אפציען די תורה ומצוות', הבינו, שהדרך לזה שבתחילה צריך שיהיה 'להשכיחם תורתך', כדי שאחר כך יתקיים בהם 'להעבירם מחוקי רצונך'.

בי' הענין של עמדת להם בעת צרתם

בנוסף אומרים ב'על הניסים': **ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם**. והנה מה היתה צרת בני ישראל, זה שעמדו לנתק אותם מהתורה, 'אפצורייסען אידען פון די תורה'. שכן אילו היו בני ישראל מסכימים עם היוונים וסרים מדרך התורה לא היה חסר להם כלום. ועל זה אנו אומרים

עצמו, ומי שנהרג ואינו עובר, כתב עליו הרמב"ם שאם מת ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו.

אף על פי כן, גם אם יכניסו את האדם לבית האסורים ויקחו ממנו כל המצוות וכל הענינים ששייכים למצוות, כל עוד שלא הגיע האדם לשכחת התורה, הרי שלא יבוא לידי 'להעבירם מחוקי רצונך', והוא ישאר אדוק ודבוק בתורה ובמצוות, אלא שכעת הוא אנוס שאינו יכול לקיים המצוות, אבל אי אפשר 'להעבירו' מדרכי התורה והמצוות.

אבל אם יהיה ההיפך, שיקחו מהאדם את לימוד התורה וידיעת התורה, אם יעקרו מהאדם את השייכות והקשר שיש לו לתורה, את ההרגש ואת החשק שיש לו לתורה, ויקחו ממנו הדעת והמוח, מה שהמוח הורגל לחשוב על פי דרכי התורה ועל פי רצון התורה, 'דער מוח וואס דער מוח איז עהם אויסגעשטעלט צו טראכטען לפי דרכי התורה או כפי רצון התורה'. כשיעקרו ממנו דבר זה, הדבר ברור שיוכלו לפעול אצלו גם יותר מזה.

מי שאין בו ריח של תורה, שליבו אינו מושך אותו לתורה, שאין לו חשק ואין לו געשמאק ותשוקה

מהו ענין הזכרון. שכן על פי פשטות איזה שייכות יש לנו בזמננו לנס שנעשה עם בני ישראל לפני למעלה מאלפיים שנה.

בשלמא ביציאת מצרים ומתן תורה יש לנו שייכות גדולה, שכן על נס יציאת מצרים אנו אומרים (בהגש"פ), 'ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים'. וכן, אילו לא היה קבלת התורה, הרי שעדיין לא היה לנו התורה עד היום, והיינו שווים לכל הגוים.

אך בנס חנוכה, שהנס היה לפני אלפיים שנה, איזה שייכות יש לנו עם נס זה, 'וואס מיינט דאס פאר אונז'.

ביאור הסכנה הגדולה שהיה בזמן מלכות יון

והביאור בזה על פי פשטות הוא, שבאותם השנים היה למלכות יון גבורה וממשלה, שהיוונים היו מלכות חזקה עד מאוד, והיו כמעט מושלים בכיפה, והיה להם שליטה על רוב העולם, כמו שאנו אומרים בעל הניסים שהיו 'גיבורים'.

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם'.

אך יש להבין, שמזמן החורבן ועד היום הזה כבר היו כמה וכמה זמנים בכלל ישראל שניסו ושאפו להביא את בני ישראל לידי 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך', ולא ראינו שהיה 'עמדת להם בעת צרתם'.

אנו רואים בדורינו אנו, כשמסתכלים על מה שנעשה בכלל ישראל, הרי שרוב כלל ישראל אין להם ידיעת התורה, ורוב בני ישראל אינם שומרים תורה ומצוות, ולמה אין אנו זוכים לענין זה שיהיה 'עמדת להם בעת צרתם'.

הלא מה שהיה בימי היוונים 'עמדת להם בעת צרתם' היה זה כדי שתישאר האמונה בישראל, ואכן זכו אז לנס. ואילו בזמננו אין אנו רואים שיהיה 'עמדת להם בעת צרתם'.

ענין הזכרון לנס חנוכה

עוד יש לנו להתבונן בכללות ענין הזכרון של נס חנוכה. שהנה כבר עבר מאז הנס של חנוכה למעלה מאלפיים שנה, ויש להבין

כשבחור צעיר יוצא לו לרחובות מאנהאטן או בשאר רחובות של גויים בברוקלין, ומסתכל איך שחיים בעולם, איך שהגוי חי לו בעולם, שיש שם בנינים נאים ותענוגים גדולים, ס'איז דארטען דא שיינע תענוגים און פארגענוגען וואו מ'האט'.

מתהלך לו בחור מהישיבה, וכשמגיע לאותם הרחובות, הוא נתפס ולבו נשבה ממראה עיניו, 'ווערט ער פארכאפט', שמתפעל מהבנינים הנאים ומהקאר'ס היפים, איך שהולכים ואיך שעומדים, והן מצורת הלבוש, מצורת האכילה וממהלך החיים, ומתפעל מזה, 'ווערט ער פארכאפט'.

כשרואה בפינת הרחוב 'קארנער', איך שיושבים שם כמה שקצים מסביב על הכיסאות ושותים שם נתפס בו התאוה. אלא שמאחר שהוא שומר תורה ומצוות ואוכל רק כשר, 'ער איז דאך אַ פרומער און ער עסט כשר', הוא ממתין עד שיחזור לעירו.

לכן כשחוזר לבארא פארק או לויליאמסבורג הוא הולך ומתיישב ואוכל בקארנער כשר,

בנוסף לזה, היה להיוונים מעלה שהיה להם חכמה גדולה בחכמת העולם הזה, 'איין די וועלטליכע חכמה' היו מיוחדים ביותר, והיו חכמים יותר מכל שאר עמי העולם.

שני כוחות אלו היה ליוונים, שהיו גיבורים יותר מכל עמי הארץ וחכמים יותר מכל אומות העולם.

החלק הקשה מכולם היה מה שהכריחו את בני ישראל לסור מדת התורה, וכפו עליהם בדבר הזה עד כדי פיקוח נפשות, שהרגו על הדבר הזה.

ויש לנו להתבונן מה שהיה באותם השנים בארץ ישראל, שהשלטון והממשלה היתה בידי היוונים, והם היו גיבורים. ולא רק שהיו גיבורים, אלא שהיו האומה והחשובה והמלוכה החשובה ביותר בעולם, הן בגבורה והן בחכמה, שהיה בידם חכמה שאין אצל אחרים. ובנוסף על זה שהכריחו מתוך פיקוח נפשות לסור מדת תורה, ומזה יכולים אנו להבין מה היו הנסיונות הגדולים של הכלל ישראל באותם השנים.

נמשך לב האדם לדברים האלו, מ'כאפט זיך נאך נאך דעם'.

והנה, כשמלכות יון שלטה. מצד אחד היו היוונים האומה הגדולה ביותר והחזקה ביותר בעולם, וגם גדלו בחכמתם מכל שאר אומות העולם, ובנוסף על זה אמרו שיהרגו את כל מי שלא יכניע עצמו תחתם. זה נחשב לנסינות, 'דאס זענען נסיונות'. אנו כמו זבובים, 'אונז זענען פליגען', הבחור שהולך למאנהאטן או לשאר מקומות ומראה עיניו עושה עליו רושם ורוצה לחיות חיי העולם הזה, 'ער ווערט פארכאפט אַ וועלטליכער לעבען', בחור זה הוא כמו זבוב, 'דער בחור איז אַ פליג, ער דארף זיך מדמה זיין פאר אַ מאַסקיטא', יש לו כוח של מאסקיטא ולא יותר.

אם נתפסים למראה עיניים, הרי שאינו יותר מאשר 'אַ מאסקיטא', הוא דומה לזבוב חלש. יש זבובים גדולים ויש זבובים קטנים, והוא דומה לזבוב קטן, שאין לה אפילו כוח מועט לפרוח למעלה.

אך בגלות יון היה המלחמה עם היצר הרע ולא עם יתושים קטנים. שם עמדה נגדם יצר הרע,

ששם נותנים לאכול מאכלים כשרים ושותים משקאות כשרים, והוא מתיישב על אותו מין כסא כמו שראה את השייגען יושב שם על הכסא, ובזה ממלא הוא את רצונו. כל זה לפי שמראה עיניו שבו אותו, 'ער איז פארכאפט געווארען'.

ממה נתפסו מראה עיניו, משטותים והבלים, שהתפעל מקארנער, איך שכמה שקצים והולכי בטל, ליידיאקעס שיושבים שם ואוכלים ושותים. או שנתפס שם לשאר שטותים והבלים. אין מי שיכפה אותו על ענין זה, ואין מי שיהרוג אותו אם לא יעשה כעין מעשי השייגען. ואם ילך אחר רצונותיו אפילו הכאה אחת לא יכו אותו על זה.

כמו כן כשהוא מסתכל איך ששקצים יושבים בקאר'ס ורצים בקאר'ס, הרי שגם בו נתפס תאוה זו, גם הוא רוצה שיהיה לו קאר ושישב בקאר ויסע לכל מיני מקומות, ומתעוררים בו כמה מיני רצונות - אפילו שאין בכל המעשים האלו לא גבורה גדולה ולא חכמה גדולה, וגם אין מעמידים אותו בפני סכנת נפשות, 'גארנישט מיט גארנישט', בכל זאת

נקמת את נקמתם

בהמשך הנוסח ב'על הניסים' אנו אומרים, **ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם**, פירוש המילים הם כך:

השי"ת עמד ברחמיו הגדולים, ולחם את מלחמתה של בני ישראל, ושפט את המשפט שלהם, 'דו האטס זיך אהנגענומען פאר זייער דין', ונקם את נקמת עם ישראל.

יש להתבונן במה שאנו אומרים, 'רבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם'. אנו אומרים בעצם שהשי"ת נלחם עבור בני ישראל. כי החכמים שקבעו נוסח זה אמרו על מלחמה זו שהיתה מלחמתה של בני ישראל, די אידעניס מלחמה איז דאס געווען, שזה היה 'רבת את ריבם'.

אך יש להבין, הלא לא היה כאן מלחמה נגד עם ישראל, שהרי בני ישראל יכלו להינצל ולחיות את כל שנותיהם בשלום ושלוה אם רק היו נכנעים ליוונים. ובאמת היה זה מלחמת נגד השי"ת ולא מלחמתם של ישראל. היה כאן מלחמה נגד השי"ת, נגד

'דארט האט מען געהאט מיט אַ יצר הרע', ששלטה שם אומה שהיתה האומה הגדולה והחזקה ביותר בעולם, וגם היו גדולים בחכמה יותר מכל האומות, ובנוסף על זה היה שם סכנת נפשות, 'זיי האבען געסטראשעט מיט'ן לעבען', זה נקרא נסיונות, 'דאס זענען טאקע נסיונות'.

אילו בני ישראל לא היו עומדים אז בנסיון, היתה אז סכנה שלא היה נשאר שריד ופליט מכלל ישראל, לא היה נשאר כלום, 'ס'קען זיין אז דער גאנצער כלל ישראל וואלט אונטער געגאנגען, און ס'וואלט נישט געבליבען קיינער', שכלל ישראל היו מתנתקים מתורה ומצוות, ואז היתה כלל ישראל כלה חלילה, 'וואלט מען אונטער געגאנגען'.

על זה אנו מודים 'ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם', שבזכות הנס כלל ישראל החזיק מעמד, 'האט זיך דער כלל ישראל געהאלטען'. ומה שכלל ישראל נשארו על עמדם, 'און מיר גייען היינט ווייטער אהן', ומה שאנו מאמינים ודבקים בתורה ובמצוות, הרי זה רק בזכות מה שהיה אז **'ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם'**.

מחוסר אבר, זהו מלחמה נגד האדם.

כך העמידו לנו חז"ל, שמלחמה זו של היוונים היתה 'ריבם'. כי כשרצו היוונים לנתק האדם מתורה ומצוות, היתה כאן מלחמה כנגד בני ישראל, 'איז דאס אַ מלחמה אנטקעגען אידען געווען'.

זה היה המלחמה שלנו, כי רצו לעקור 'מאתנו' תורה ומצוות, רצו לעקור 'אותנו' מהשורש, 'מ'האט אונז געוואלט אויסרייסין מהשורש'. לא רק שרצו לעקור תורת השי"ת, היוונים לא באו רק לעקור התורה והאמונה של השי"ת מכלל ישראל, אלא שביקשו לעקור **אותנו**, 'מ'האט אונז געוואלט אויסרייסין'. רצו לעקור מאתנו תורה ואמונה, ולכן היתה מלחמה זו המלחמה שלנו.

מתי זוכים שתתקיים 'עמדת להם בעת צרתם', כשמרגישים שזהו 'ריבם', 'דינם', 'נקמתם', כשבני ישראל מרגישים שזהו המלחמה שלנו, אז מתקיים '**רבת**' את ריבם.

אם מרגישים שזהו 'דינם', שמרגישים שלוקחים **מאתנו** התורה והמצוות, 'מ'טוהט עס פון 'אונז' אוועק נעמען', שזהו

התורה והאמונה, ולא היה כאן כלל מלחמה נגד כלל ישראל.

והביאור בזה הוא, שבני ישראל עמדו אז במדריגה, שכשבאים להילחם כדי לעקור מכלל ישראל אמונה ותורה, הרי זה המלחמה שלנו, 'איז דאס אונזער מלחמה!'.

למה הדבר דומה, כשהאם הולכת עם בנה הקטן בן הששה חודשים, 'ווען אַ מאמע טראגט אַ בייבי, אַ קינד פון זעקס חודשים', ובאים כנגדה ח"ו חיות רעות שרוצים לקחת הבן ולהוציאו מידה, 'זיי פראבירען אוועק צורייסען דעם קינד'.

מול מי נטושה המלחמה, כנגד הבן או כנגד האם. המלחמה היא כנגד האם שעומדים להוציא הבן מידיה. הם לא הגיעו לקחת את הקטן, אלא שבאו להוציא את הבן 'מידיה', 'מ'גייט ארויס רייסען **איהר** קינד'.

כמו כן, כשמגיע חיה רעה ורוצה לקרוע יד מאדם, האם יש כאן מלחמה כנגד היד, כלל וכלל לא. זהו מלחמה כנגד האדם, החיה רעה חפצה לקרוע יד מהאדם, החיה רעה רוצה לעשות האדם הזה מחוסר יד, שיהיה בעל מום

הניסים, שענין זה שתורגש השייכות והקשר שכלל ישראל מרגישים, והקשר שיש לכל יחיד ויחיד לאמונה ולתורה, דבר זה תלוי עד כמה יש באדם שכחת התורה.

כשהאדם יש לו חיות בתורה ויש לו שייכות לתורה, וכשעוסק בתורה הוא מרגיש מתיקות בתורה, ויש לו מהלך המחשבה כפי דרכי התורה, ומשאו ומתנו לפי דרכי התורה, ורצונותיו הם בדרכי התורה, זיינע אינטערעסען זענען לפי דרכי התורה, הרי שהתורה חיה אצלו, דאס איז אז ביי דער מענטש לעבט תורה.

כשהתורה חיה אצל האדם, הרי שמהות חייו הוא תורה, 'אז זיין לעבען איז תורה' - ואז זה בגדר של 'ריבם', 'דינם'.

"די תורה איז זיין רוח, די תורה איז זיין נשמת חיים, וזייל ער לעבט נאר מיט די תורה, ער האט נישט קיין אנדערע אינטערעסען און ס'גייט עהם נישט עפעס אנדערשט אהן, חוץ פון תורה און מצוות און אמונה, עפעס אנדערשט גייט נישט אהן."

המשפט שלנו, שגורמים לנו עוולה, אזי יהיה דנת את דינם נקמת את נקמתם. אז זוכים שתקיים 'עמדת להם בעת צרתם'.

השי"ת עומד תמיד לימין ישראל, ורוצה לסייע לנו שנוכל להיאחז בתורה ובאמונה. אך במה דברים אמורים, כשאנו אלו שנלחמים במלחמה זו, 'אז אונז נעמען מיר זיך דערפאר אהן', שאנו מרגישים שהתורה והמצוות היא שלנו, ומרגישים שלוקחים מאתנו תורה ומצוות.

כשחומסים וגוזלים מאתנו תורה ומצוות, הרי שלוקחים מאתנו החיים, וכשמרגישים הרגשה זו, שכשלוקחים מאתנו תורה ומצוות לוקחים לנו את החיים, אזי זוכים שיהיה 'עמדת להם בעת צרתם'.

אבל כשחסר בהרגשה זו, שמרגישים שלא לוקחים לנו את חיינו, אזי לא זוכים לראות ש'עמדת להם בעת צרתם'.

שנשמת חייו יהיה התורה

מבואר כאן יסוד, דער יסוד שטייט דא, בנוסח שקבעו לנו חכמים לומר ב'על

מוציא מהתורה. נמצא שכל נשמת חייו של אדם זה הוא התורה.

לכן, כשלוקחים ממנו התורה הוא מרגיש אדם אחר, כי מנתקים אותו מהשורש.

ע"י שכחת התורה יש גם התרשלות בקיום המצוות

מי שיש אצלו שכחת התורה ואין לו ידיעת התורה, ומהלך מחשבתו וגישתו לכל דבר וענין, והרגשיו ודיבורו אין להם קשר ושייכות לתורה, והיניקה של מהלך חייו איננו על ידי התורה - ומה הם שורשיו בכל מהלך חייו, שורשי מהלכי חייו הם מוחו ורצונותיו, זיין אייגענע מוח און זיינע אייגענע רצונות. מוחו וליבו יוצרים את רצונותיו.

מי שמוחו וליבו הן המה היוצרים את רצונותיו, הרי ששורשו אינו התורה. ואם שורש האדם אינו התורה, הרי שגם שמירת המצוות שיש לו עדיין אצלו חלשים הם מאוד, שורשיו חלשים הם, 'סיאיז שוואכע שורשים', ולכן קיום המצוות אצלו מעטים וחלשים ביותר.

התורה היא רוחו, התורה היא נשמת אפו, לפי שכל מהות חייו הוא רק תורה, ואין לו שום תכלית ומטרה אחרת, ושום דבר אינו נוגע לו מלבד התורה. ומלבד תורה ומצוות ואמונה לא קיים כלום.

לכן כל פעולה שעושה וכל תנועה וכל מהלך שלו בדרכי החיים, הוא מוצא את דרכו מדרכי התורה, הוא מתבונן מה נאמר בתורה, מהו רצון השי"ת, מה רואים בדברי חז"ל, מה רואים בדברי הרמב"ם והשולחן ערוך, איך הם מורים איך להתנהג.

מה אומר הרמב"ם בענין זה, מה מבואר בשולחן ערוך על דבר זה, מה מורים חז"ל על אופן כזה, וואס האט דער רמב"ם געזאגט אויף דעם, וואס האט דער שולחן ערוך געזאגט צום דעם, חז"ל וואס זאגען צו דעם, איך יהיו הנהגותיו ואיך יהיו הליכותיו.

כל יסוד החיים אצלו זהו תורה. הוא שואב את דרכי החיים, רצונותיו ושאיפותיו, הכל הוא

קדושת איש ישראל ע"י ידיעת התורה

הכל בא מכוח זה - עד כמה יש לו לאדם ידיעת התורה.

היוונים ביקשו לעקור התורה מישראל מחמת רצונם שבני ישראל יהיו ככל העמים. היסוד שמחזיק את בני ישראל באמונה, 'דער יסוד וואס האלט אידען ביי די אמונה', הנו על ידי ידיעת התורה, כי ידיעת התורה מחזקת את האמונה בבני ישראל, ידיעת התורה מחזקת את כל היהדות של האדם, 'דאס האלט אידען ביי אלעסדינג'.

הסיבה שמהלך מחשבתו של היהודי שונה ממהלך מחשבתו של הגוי, הסיבה שדיבורו של היהודי שונה מדיבורו של הגוי. הסיבה שמידותיו של היהודי שונים ממידותיו של הגוי. הסיבה שכל מהלך החיים, עמידתו וישיבתו והליכתו של היהודי שונה מהגוי. שדיבורו מעודן יותר, 'א' איידעלער רעדען'. שהיהודי אינו מוציא מפיו דיבורים כמו שהגוי מוציא מפיו. היהודי אינו עושה פעולות ומעשים כמו הגוי. השקפת היהודי על כבוד שונה מהשקפת הגוי, והשקפת היהודי על ממון שונה מהשקפותיו של הגוי, והגישה 'דעם ציטרעט' לכל החמדות והתאוות שונים מהגוי.

ידיעת התורה מקדשת את האדם, ידיעת התורה 'איז מקדש דעם מענטש', ומטהרת ליבו ומחשבתו, באופן שכל עמידתו וכל הליכותיו וכל מהלך מחשבתו יהיו באופן אחר.

על ענין זה היה 'עמדת להם בעת צרתם'. מתתיהו עורר בבני ישראל מסירות נפש, מתתיהו עורר בבני ישראל שירגישו שזהו 'ריבם, דינם ונקמתם', ועל ידי כן זכו שתתקיים בהם 'עמדת להם בעת צרתם'.

סיבת הגזירה - מה שלא החשיבו התורה

הב"ח בריש הלכות חנוכה (סי' עת"ר) כתב, מה היה הטעם שהזמין השי"ת לאותו הדור הנסיונות הקשים והנוראים, 'די אויסטערלישע נסיונות וואס ס'איז געווען 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך'.

וכתב שם, שעיקר הגזירה היתה על שהתרשלו בעבודה. ואין הכוונה שלא עשו את העבודה, אלא שהתשוקה לעבודת ה' נחלשה בבני ישראל, ולכן מידה

בתורה, כשמחשיבים תורה ואמונה, אזי נאחזת התורה בישראל. אבל כשמתרשלים מהחשיבות של תורה ואמונה, מסתלקת התורה מישראל.

ימי חנוכה מסוגלים להתחזק להחשיב תורה ואמונה

ימי החנוכה היא זמן שמסוגל להתחזק בתורה ובאמונה בזכות מה שהיה אז בימי מתתיהו ובניו. על ידי שהתחזקו בתורה בימים ההם וחיזקו את בני ישראל בתורה ובאמונה, בזכות זה נשאר תורה ואמונה בישראל, ויש לנו היכולת להמשיך בדרך זו להיות בני ישראל, ג'יען מיר ווייטער אהן צו זיין אידען'.

ימים אלו מסוגלים להתחזק בתורה ואמונה. והדרך להתחזק בתורה ובאמונה היא רק באופן זה שעיקר מהות חייו של האדם יהיו תורה ועבודת ה' ומצוות, וכדברי הב"ח. 'עס דארף פארנעמען דאס לעבען פונ'ם מענטש'.

לעומת זה, עניני העולם הזה, יועלטיכע זאכען, על אף שהאדם נוקק להם, אבל צריכים להיזהר שלא יתפסו אצלו

כנגד מידה נגזרה עליהם הגזירה. מאחר שלא היה להם חשיבות לעבודת ה' לתורה ולאמונה, 'אויב עבודת ה' תורה און אמונה פארלירט די חשיבות'.

אפילו שלא סרו לגמרי מהאמונה ומהתורה, משמירת התורה, ולא סרו מעיקרי האמונה, אבל אם הדבר אינו תופס חשיבות, שלא היה להם חשיבות לעבודה ולתורה ולאמונה ולשמירת המצוות, ובמקום זה הכניסו ענינים אחרים שיתפסו אצלם את החשיבות, שהיו ענינים אחרים שמלאו את המקום של התורה ועבודת ה'. כנגד זה הביא השי"ת על בני ישראל נסיונות אלו שיקחו מהם התורה.

"דרכי התורה זענען, די תורה האלט זיך ביי דער כלל ישראל אדער ביי דער יחיד, אויב מ'וויל עס האבען. וויל מען האבען תורה, זענען מיר מחשיב תורה ואמונה, האלט זיך תורה ביי אונז. הערט ביי אונז אויף די חשיבות פון תורה ואמונה, גייט די תורה פון אונז אוועק".

כך הוא דרך התורה, התורה נאחזת בכלל ישראל או אצל היחיד רק כשחפצים בה, כשרוצים

מתי יכולים לזכות לכך, התשובה היא שרק באופן שהתורה ועבודת ה' יתפסו חשיבות בעיניו. כשנדע שאנו צריכים לתת את שנותינו כדי לגדול תלמידי חכמים, 'אז מיר וועלען וויסען אז מיר גיבען אוועק אונזערע יאהרען צו ווערען תלמידי חכמים'.

מהו הכוונה לגדול תלמידי חכמים, בראש ובראשונה צריכים לדעת ללמוד. אבל גם מי שיועד ללמוד, אם חסר אצלו יראת שמים, אם חסר אצל האדם בדרכי התורה, לא באלה יחפוץ השי"ת. 'נישט דאס וויל מען פון אונז האבען, נישט דאס וויל דער רבונו של עולם פון אונז'.

רצון השי"ת הוא שהתורה תיבלע בתוכנו, 'אז מיר זאלען איינזאפען תורה אין זיך'. שורש מחשבותינו ושורש מעשינו ושורש מידותינו יהיו מידות. שהשורשים לא יהיו הרצונות והמחשבות שלנו, שהרצונות שלנו לא יהיו השורשים של מעשינו ומחשבותינו, אלא שהשורשים יינקו מהתורה שאנו סופגים בקרבנו.

בכל שבוע שבחור לומד תורה, הפועל יוצא צריך שיהיה שהמעשים והמחשבות יהיו יותר

מקום וחשיבות, שיהיו רק בדרך עראי, שצריכים לצאת ידי חובה גם בזה. כמו שאם האדם רוצה להגיע לביתו לשבת הרי שהוא צריך לנסוע לשם כדי להגיע. אבל המטרה איננה הנסיעה אלא החזרה לביתו.

כל ההתעסקות בענינים הגשמיים ובעניני העולם צריכים להיות באופן שהוא מוכרח לענינים אלו כדי להחזיק את הגוף. אבל עיקר חיי האדם, תוכן חיי האדם, ימלא בתורה ואמונה. 'דער תוכן פונ'ס מענטש זאל זיין אויסגעפיהלט אין תורה ואמונה'.

כשחיי האדם מלאים בתורה ואמונה, יזכה שיהיה 'עמדת להם בעת צרתם'. אבל אם חלילה במקום להחשיב התורה והאמונה מחשיבים שאר ענינים, אזי חלילה מסתלקת התורה מישראל.

תכלית לימוד התורה

בחורים הלומדים בישיבה, לאיזה תכלית ומטרה מגיעים לישיבה. לישיבה באים לתכלית לגדול להיות תלמידי חכמים, לגדול בתורה וביראת שמים ובאמונה ובמידות טובות.

אילנות חדשים, שלא נקלטו השורשים של האילנות החדשים כראוי.

בן הדבר אם דיבורו של בחור עם השני נשאר כמו שהיה לפני חצי שנה, עם אותו מין קלות ובלי הזהירות בכבוד חברו. או שעבודת התפילה שלו נשארה כמו שהיתה אשתקד. או שכאשר הוא ניגש ללימוד התורה הוא ניגש מתוך אותה יבשושית וקרירות כמו אשתקד, מיט די זעלבע קאלטקייט און טריקענקייט אזוי ווי פאר אַ יאהר, והתאוות והחמדות לעניני עולם הזה נשארו אצלו כמו אשתקד, סימן הדבר שלא נכנסה בו התורה, ורק הידיעות נשארו לו.

באמת שעצם ידיעת התורה יש בו דבר גדול, שכן התורה מחזירו למוטב. קדושת התורה משפיע על האדם גם כשלימודו היא שלא לשמה. גם תורה שלא לשמה יש בה מעלות גדולים, אבל היא איננה עיקר התכלית, נישט דאס מיינט דער רבונו של עולם.

כוח התורה יש בו כוח גדול ביותר, אך כשמעשיו לא יהיו תואמים בדרכי התורה לא יזכה שיתקיים בו 'ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם'.

טובים. אז יעמוד הדבר לראיה שהתורה נקלטה בו, על ידי זה ששורשי התורה יגדלו בו, 'אז ס'צוואקסען זיך די שורשים פון תורה אין עהם'.

השפעת התורה על המעשים

אך אם לאחר שבחור לומד בישיבה זמן שלם, נשאר דיבורו עם השני כמו שהיה לפני חצי שנה, סימן הדבר שלא נקלטו אצלו שורשי התורה, וכל מה שלמד תורה היתה לימוד של ידיעות בעלמא, 'די תורה איז געווען ביי עהם אַ וויסענשאפט'.

אמנם הבחור למד עוד מאה דף גמרא - אם הוא יודע מה שלמד או שאינו יודע מה שלמד - וגדל בידיעת התורה, אבל בקדושת התורה, שהתורה תיכנס ותיבלע לתוך נפשו, בזה נשאר כמו שהיה לפני חצי שנה, וסימן היא שלא נקלטו בו ידיעת התורה.

כשאיש שדה נוטע בשדה יותר אילנות, הפועל יוצא מזה שממילא יצמחו בשדותיו יותר פירות. ואם בשנה זו לא צמחו אצלו יותר פירות ממה שגדלו אשתקד, סימן הדבר שלא נטע

סגולת יומין דחנוכה

דברים אלו מביאים לשכחת

התורה, כי אם מוחנו לא היה משוקע בהבלי העולם, וואלט אונזער מוח נישט געלעגען אין נארישקייטען, ממילא היה נספג בתוכנו הרבה יותר תורה. כמה מתיקות וחשק היינו מרגישים בתורה אילו לא היינו הולכים אחר יצרנו הרע ללכת אחר עניני העולם הזה והבלי העולם הזה.

הגזירה של 'להשכיחם תורתך',

הגזירה של שכחת התורה לא היתה רק במלכות יון, אלא היא נמשכת בכל הדורות. הלא השלטון של היצר הרע, התאוות והחמדות שאנו סובלים מהם, האם אנו אינם סובלים מהם, האם אין זו הגזירה של 'להעבירם מחוקי רצונך'.

כשיצר הרע מפתה בחור שלא

יתנהג באופן הראוי, שדיבורו לא תהיה באופן הראוי, ושלא יהיה לו דרך ארץ באופן הראוי, או שאינו נזהר בתפילה בציבור באופן הראוי, או שאינו נזהר בתפילה בכוונה, או שאינו נזהר בכבוד לתלמידי חכמים ובכל עניני התורה, האם אין זה בכלל הגזירה של 'ולהעבירם מחוקי רצונך'.

כשיש לאדם רצון לתורה ורצון

לאמונה, ורוצה שהתורה תהיה שורש חייו, אזי יזכה לגדול לתלמיד חכם. וביותר אפשר לזכות לכוח זה בימי החנוכה, כי הזמן מסוגל לכך.

אנו אומרים בחנוכה בשעת

הדלקת נר חנוכה, 'שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה'. ומה הם הניסים שעשה השי"ת עמנו, מה שהיה 'עמדת להם בעת צרתם', שהשי"ת הציל את בני ישראל שיצאו מצרתם, ומה היה צרתם, הצרה היתה מה שרצו לקחת מהם התורה והמצוות, להביאם לשכחת התורה והמצוות.

בזמן הזה יש לכל אחד את

היוונים בתוכו. היצר הרע מביאנו ורוחף אותנו לשכחת התורה, 'ער שטופט אונז צו שכחת התורה'. היצר הרע מביא אותנו לכך שנרצה את כל עניני העולם הזה, ושיהיה לנו מידות רעות ושאר עניני הבליים, לדבר דברי הבאי ולעשות מעשי הבאי ולהיות מונח בהם, 'זיך נאריש מאכען, רעדען נארישקייטען און ליגען אין נארישקייטען'.

כדי שהאדם לא יהיה חלש כזבוב על זה לא זקוקים לניסים. כדי שהאדם לא יהיה כזבוב צריך הוא קודם כל להיות אדם. כמו שאנו רואים שצריכים שמירה מהשמים כשיוצאים לרחוב שלא יפגע בו קאר. אבל כדי שלא ישתה סם לא זקוקים לשמירה מהשמים, לזה צריכים שכל, לא שמירה.

כדי שהאדם לא ילך לסטאר לבקש לקנות הסם הקשה ביותר שמתים על ידה מיד, לזה לא צריכים שמירה. ומי שזקוק לשמירה הרי שמצבו קשה עד מאוד.

כמו כן, האם צריכים אנו שמירה על הגזירה שיש בימינו 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך', לזה לא צריכים שמירה, אלא שיהיה אדם, שלא יהיה כמו זבוב, אָ מענשט זאלסטו זיין, זאלסט נישט זיין קיין מאסקיטא, זאלסט זיין אָ מענשט!.

אמנם בפועל יש לנו היצר הרע של 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך', ולכן צריכים אנו להתחזק ולדעת שבאנו לישיבה לתכלית כדי לגדול לתלמידי חכמים, ולגדול לתלמידי

האם הגזירה של 'ולהעבירם מחוקי רצונך' היא בדווקא כשלא מניחים תפילין. הלא גם כשלא מקיימים שאר עיקרי התורה זהו גם בכלל הגזירה של 'ולהעבירם מחוקי רצונך'.

'חוקי רצונך' היינו רצון ה', שהאדם צריך לקיים רצון ה'. ומהו רצון ה', דבר זה יודע כל בר דעת, מה שמפורש בשולחן ערוך מהו רצון ה', ובמסילת ישרים מפורש מהן רצון ה'. ואם אין חי באופן זה, זהו בכלל הגזירה של 'ולהעבירם מחוקי רצונך'.

הגזירה של 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך' לא היתה רק בימי מלכות יון, אלא שבימי מלכות יון היה בזה פיקוח נפשות, אז היה שטן נורא. אבל גם היום יש גזירות אלו, אלא שאנו כזבובים, 'מאסקיטען זענען מיר', ולכן אנו שבורים כל כך.

אמנם לא תיקנו חז"ל הודאה על ההצלה מהיצר הרע שלנו, כי עבורנו שאנו כתולעים לא מתקנים תפילות והודאות. רק כשהיה היצר הרע של מלכות יון, אז היה 'עמדת להם בעת צרתם', על זה צריכים לתפילות ותיקנו נר חנוכה על הניסים שהיו בימיהם.

חכמים הכוונה ששורש חיינו תהיה התורה, ושכל תנועתנו יהיו מושרשים בתורה.

כעת בימי החנוכה זהו זמן של 'שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה'. אז היו צריכים ניסים, וכנגד היצר הרע שלנו אף שלא צריכים ניסים, אך זקוקים אנו חיזוק, שנתחזק ונתעלה שימי החנוכה יביאו אותנו לחיזוק.

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 1-718-854-2290.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו